

YIRINGLI YALLIG‘LANISH KASALLIKLARI VA QO‘ZG‘ATUVCHILARI.

ALFRAGANUS UNIVERSITETI tibbiyot fakulteti davolash ishi yo‘nalishi

222 guruh talabasi

Abdinabiyev Shahzod Aytbay o‘g‘li

+998932719201

Ilmiy Rahbar ALFRAGANUS UNIVERSITETI o‘qituvchisi

Bazarova G.R

Annotatsiya: Yiringli yallig‘lanish kasalliklari inson organizmida yuzaga keladigan va ko‘pincha infeksiyon sabablar bilan bog‘liq bo‘lgan murakkab patologik jarayonlardir. Ushbu kasalliklar yallig‘lanishning yiringli shaklida kechadi, ya‘ni to‘qimalarda yiring to‘planadi, bu esa organizm uchun jiddiy xavf tug‘diradi. Yiringli yallig‘lanish jarayoni organizmning mikroorganizmlarga qarshi immun javobi sifatida yuzaga keladi, ammo ba‘zan bu jarayon nazoratdan chiqib, sog‘lom to‘qimalarga zarar yetkazishi mumkin.

Kalit so‘zlar: yiringli yallig‘lanish, infeksiya, infeksiyon kasalliklar, mikroorganizmlar, jarohatlar, to‘qimalar.

Yiringli yallig‘lanish turli organ va to‘qimalarda yuzaga kelishi mumkin. Masalan, terida yiringli yallig‘lanish abscess, furunkul, karbunkul kabi shakllarda namoyon bo‘ladi. Bu holatlarda yiring teri osti to‘qimalarida to‘planib, og‘riq, qizarish va shish paydo qiladi. Nafas yo‘llarida yiringli yallig‘lanish pnevmoniya yoki bronxit shaklida kechadi, bu esa nafas olish qiyinlashuvi, yo‘tal va isitma bilan namoyon bo‘ladi. Oshqozon-ichak traktida yiringli yallig‘lanish appenditsit, divertikulit kabi kasalliklar ko‘rinishida yuzaga kelishi mumkin. Shuningdek, suyak va bo‘g‘imlarda yiringli yallig‘lanish osteomielit va artrit shaklida uchraydi. Yiringli yallig‘lanishning asosiy qo‘zg‘atuvchilari bakteriyalar hisoblanadi. Ular orasida stafilokokk va streptokokk turlari eng ko‘p uchraydi. Bu bakteriyalar

organizmga turli yo‘llar bilan kiradi: teradagi jarohatlar, nafas yo‘llari orqali, oziq-ovqat orqali yoki qon orqali. Bakteriyalar kirgan joyda ularning ko‘payishi va toksinlar chiqarishi yallig‘lanish jarayonini boshlaydi. Bundan tashqari, Escherichia coli kabi ichak bakteriyalari ham yiringli yallig‘lanish kasalliklarining qo‘zg‘atuvchisi bo‘lishi mumkin, ayniqsa siydik yo‘llari infeksiyalarida.[1]

Viruslar va zamburug‘lar ham yiringli yallig‘lanish jarayonida ishtirok etishi mumkin, ammo ular bakteriyalar kabi tez-tez uchramaydi. Virusli infeksiyalar ko‘proq yallig‘lanishning yiringsiz shaklida kechadi, ammo ba’zi holatlarda viruslar bakterial infeksiyalar bilan birga bo‘lib, yiringli jarayonni kuchaytirishi mumkin. Zamburug‘lar esa immuniteti zaiflashgan odamlar orasida yiringli yallig‘lanish kasalliklarini keltirib chiqarishi mumkin. Yiringli yallig‘lanish jarayonining rivojlanishi immun tizimining faoliyatiga bog‘liq. Mikroorganizmlar to‘qimalarga kirganda, immun tizimining hujayralari – fagotsitlar, limfotsitlar va boshqa himoya hujayralari faol bo‘lib, mikroorganizmlarni yo‘q qilishga harakat qiladi. Bu jarayonda o‘lik hujayralar, bakteriyalar qoldiqlari va immun tizimi hujayralari yig‘ilib, yiringni hosil qiladi. Yiring to‘qimalarda bosimni oshiradi, bu esa og‘riq, shish va qizarish kabi belgilarni keltirib chiqaradi.[2]

Yiringli yallig‘lanish kasalliklarining rivojlanishiga ta’sir qiluvchi omillar ko‘p. Ular orasida organizmning umumiy holati va immunitet darajasi muhim o‘rin tutadi. Immunitet zaiflashgan odamlar, masalan, surunkali kasalliklarga chalinganlar, diabet bilan og‘riganlar, yoki immunitetni bostiruvchi dori vositalarini qabul qilayotganlar yiringli yallig‘lanish kasalliklariga ko‘proq moyil bo‘ladilar. Shuningdek, gigiena qoidalariga rioya qilmaslik, zararli odatlar, noto‘g‘ri ovqatlanish va stress ham bu kasalliklarning rivojlanishiga sabab bo‘lishi mumkin. Yiringli yallig‘lanish kasalliklarining tashxisi klinik belgilar, laboratoriya va tasviriy diagnostika usullariga asoslanadi. Klinik belgilar orasida isitma, og‘riq, shish, qizarish va funksiyaning buzilishi mavjud. Laboratoriya tekshiruvlari orqali

qonning umumiy holati, yiring namunalarining mikroskopik va bakteriologik tahlili amalga oshiriladi. Tasviriy diagnostika usullari, masalan, ultratovush, rentgen, kompyuter tomografiyasi yiring to'planishining joylashuvi va hajmini aniqlashda yordam beradi.[3]

Davolashda antibiotiklar asosiy o'rin tutadi. Antibiotiklar bakteriyalarni yo'q qilishga qaratilgan bo'lib, ularning tanlovi qo'zg'atuvchi mikroorganizmlarning turi va antibiotiklarga sezgiriligiga qarab belgilanadi. Antibiotiklarni noto'g'ri yoki ortiqcha qo'llash antibiotiklarga chidamlilikni rivojlantirishi mumkin, shuning uchun ularni faqat shifokor tavsiyasiga binoan qabul qilish zarur. Bundan tashqari, yiringni drenaj qilish, ya'ni yiringni to'qimalardan chiqarib tashlash muhim hisoblanadi. Ba'zan jarrohlik aralashuvi talab qilinadi, ayniqsa yiring to'planishi katta yoki chuqur joylashgan bo'lsa. Yiringli yallig'lanish kasalliklarining oldini olish uchun bir qancha profilaktik chora-tadbirlar mavjud. Gigiena qoidalariga rioya qilish, teri va shilliq qavatlarni jarohatlardan himoya qilish, shuningdek, immunitetni mustahkamlash muhim hisoblanadi. Sog'lom turmush tarzini olib borish, to'g'ri ovqatlanish, muntazam jismoniy faollik va stressni kamaytirish ham immun tizimining samarali ishlashiga yordam beradi. Tibbiy muassasalarda sterilizatsiya va dezinfeksiya ishlariga e'tibor qaratish infeksiyalarning tarqalishini oldini olishda katta ahamiyatga ega.

Yiringli yallig'lanish kasalliklari o'z vaqtida davolanmasa, ular jiddiy asoratlar keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, yiringning qon orqali tarqalishi sepsisga olib keladi, bu esa hayot uchun xavfli holatdir. Shuningdek, yallig'lanish jarayonining uzoq davom etishi to'qimalarning nekrozi, surunkali yallig'lanish yoki organlarning funktsiyasining buzilishiga sabab bo'ladi. Ba'zi hollarda yiringli yallig'lanish kasalliklari surunkali shaklga o'tishi mumkin, bu esa uzoq muddatli davolash va rehabilitatsiyani talab qiladi. Kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolash yiringli yallig'lanish kasalliklarining asoratlarini kamaytirishda muhim

rol o'ynaydi. Shuning uchun, har qanday yallig'lanish belgilarini sezgan zahoti shifokorga murojaat qilish kerak. O'z-o'zini davolash yoki antibiotiklarni nazoratsiz qabul qilish kasallikning og'irlashishiga olib kelishi mumkin. Yiringli yallig'lanish kasalliklari inson salomatligiga jiddiy tahdid soladi, ammo zamonaviy tibbiyotning rivojlanishi bilan ularni samarali davolash imkoniyati mavjud. Shu bois, profilaktika, erta tashxis va to'g'ri davolash asosiy tamoyillar hisoblanadi. Gigiena qoidalariga qat'iy rioya qilish, immunitetni mustahkamlash, shuningdek, tibbiyot mutaxassislari tavsiyalariga amal qilish yiringli yallig'lanish kasalliklarining oldini olishda va ularni muvaffaqiyatli davolashda muhim ahamiyatga ega.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, yiringli yallig'lanish kasalliklari mikroorganizmlarning organizmga kirishi va ularning ko'payishi natijasida yuzaga keladigan murakkab va xavfli patologik holatlardir. Bakteriyalar asosiy qo'zg'atuvchilar bo'lib, ularning ta'siri immun tizimining javobi bilan birga yiring hosil bo'lishiga olib keladi. Kasalliklarning oldini olish va davolashda gigiena qoidalariga rioya qilish, immunitetni mustahkamlash, shuningdek, zamonaviy diagnostika va terapiya usullaridan foydalanish zarur. Yiringli yallig'lanish kasalliklari o'z vaqtida va to'g'ri davolanmasa, jiddiy sog'liq muammolariga sabab bo'lishi mumkinligi sababli, ularni erta aniqlash va samarali davolash har doim ustuvor vazifa hisoblanadi. Ushbu kasalliklarning oldini olish va davolashga doir bilimlarni oshirish, shuningdek, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish jamiyat salomatligini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Islomov, A. "Infeksion kasalliklar va ularning profilaktikasi" – Toshkent, 2018, "Ilm-Ziyo" nashriyoti.

2. Qodirov, S. "Mikrobiologiya asoslari va infektsiyalar" – Toshkent, 2019, "Fan va Texnologiya" nashriyoti.
3. Karimova, N. "Yiringli yallig‘lanish kasalliklari: diagnostika va davolash" – Samarqand, 2020, "Samarqand Universiteti" nashriyoti.
4. Tursunov, B. "Bakterial infektsiyalar va ularning antibiotiklarga chidamliligi" – Toshkent, 2021, "Toshkent Meditsina Akademiyasi" nashriyoti.
5. Rahimova, D. "Immunologiya va yallig‘lanish jarayonlari" – Buxoro, 2017, "Buxoro Davlat Universiteti" nashriyoti.
6. Mirzaev, F. "Yiringli yallig‘lanish kasalliklarining klinik ko‘rinishlari" – Toshkent, 2022, "Medpress" nashriyoti.
7. Abdukarimov, M. "Yiringli yallig‘lanishlarda zamonaviy diagnostika usullari" – Namangan, 2020, "Namangan Meditsina Instituti" nashriyoti.
8. Nurmatov, J. "Infektsion kasalliklar va ularning qo‘zg‘atuvchilari" – Toshkent, 2019, "Sharq" nashriyoti.